

Právní důsledky vyplývající z vlastnictví lesa pro vedení obce

Martin Flora

AK Pásek, Honěk & partneři

Lidická 57, 602 00 Brno

flora@phpartners.cz

Právní důsledky vyplývající z vlastnictví lesa pro vedení obce

1. **Povinnosti obce jako vlastníka lesa vyplývající z lesního zákona**
2. **Povinnosti vlastníka lesa, který se nachází v ZCHÚ nebo na území Natura 2000**
3. **Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa**
4. **Odpovědnost vedení obce při nakládání s lesním majetkem obce vyplývající ze zákona o obcích**
5. **Spolupráce obcí ve vztahu k jejich lesnímu majetku**
6. **Nová úprava kácení dřevin mimo les**

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Účel zákona

„stanovit předpoklady pro zachování lesa, péči o les a obnovu lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm“

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Kategorizace lesů

Nástroj umožňující preferencí některých funkcí lesů a tomu odpovídající diferenciaci hospodaření

- Lesy ochranné
- Lesy zvláštního určení
- Lesy hospodářské

Osvobození od daně z nemovitých věcí

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Základní principy právní úpravy

- Ochrana rozlohy lesů (ochrana kvantity)
- Ochrana plnění funkcí lesů (ochrana kvality)

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Ochrana kvantity – základní povinnosti

- Nikdo nesmí bez povolení užít lesní pozemky k jiným účelům, pokud lesní zákon nestanoví jinak
- Veškeré pozemky určené k plnění funkcí lesa musí být účelně obhospodařovány podle lesního zákona. Jejich využití k jiným účelům je zakázáno

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Ochrana kvantity - nástroje

- Odnětí nebo omezení využívání pozemků plnění funkcí lesa jen na základě rozhodnutí státní správy lesů
- Poplatek za odnětí
- Trvalé odlesnění plochy nad 5 ha se posuzuje podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Základní práva a a povinnosti při ochraně kvality

- Počínat si tak, aby nedocházelo k ohrožování nebo poškozování lesů, jakož i objektů a zařízení sloužících hospodaření v lese
- Usilovat při hospodaření v lese o to, aby nebyly poškozovány zájmy jiných vlastníků lesů a funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale) a aby byl zachován (chráněn) genofond lesních dřevin
- Vlastníci lesů ochranných jsou povinni hospodařit v nich tak, aby byly zajištěny především jejich ochranné funkce
- Vlastníci lesů zvláštního určení jsou povinni strpět omezení při hospodaření v nich
- Vlastník lesa má právo na náhradu újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese vůči orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl.

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Právo na náhradu újmy za omezení hospodaření rozhodnutím orgánu státní správy

Zákaz těžby dřeva v některých lokalitách národní přírodní rezervace, byl-li stanoven plánem péče a lesním hospodářským plánem v souladu se zákonem o lesích a zákonem o ochraně životního prostředí, představuje zákonné omezení hospodaření v lese zvláštního určení, s nímž je spojen nárok vlastníka na náhradu zvýšených nákladů, nikoli však na náhradu ušlého zisku za neprovedenou těžbu dřeva.“
(rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 25 Cdo 193/2007)

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Práva a povinnosti při výkonu jednotlivých činností při hospodaření v lesích

- při obnově a výchově lesa
- při těžbě dřeva
- při ochraně lesa
- při plánování hospodaření
- při zajištění odborné úrovně hospodaření
- při poskytování dotací a služeb

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Základní povinnosti při obnově a výchově lesa

- Povinnost obnovovat lesní porosty stanovištně vhodnými dřevinami a vychovávat je včas a soustavně tak, aby se zlepšoval jejich stav, zvyšovala jejich odolnost a zlepšovalo plnění funkcí lesa
- Povinnost zalesnit do 2 let, zajištění do 7 let od vzniku holiny
- Možnost stanovit zvláštní pravidla pro lesy ochranné a zvláštního určení

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Základní povinnosti při těžbě dříví

- Povinnost vlastníka zpracovat přednostně těžbu nahodilou,
- Maximální výměra holé seče 1 ha, maximální šířka dvojnásobek výšky těženého porostu, výjimečně 2 ha
- Zákaz snižovat úmyslnou těžbou zakmenění porostu pod 0,7
- Zákaz mýtní úmyslné těžby v porostech mladších 80 let
- Zvláštní pravidla pro vlastníky bez LHP a LHO (3 m³ na ha a rok)
- Možnost stanovit zvláštní pravidla pro lesy ochranné a zvláštního určení

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Základní povinnosti při ochraně lesa

- Povinnost provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les
- Povinnost zjišťovat a evidovat výskyt škodlivých činitelů a bránit jejich vývoji, šíření a přemnožení, informovat orgán státní správy lesů při zvýšeném výskytu škodlivých činitelů a provést nezbytná opatření
- Povinnost vlastníka, uživatele honitby a orgánu SSL dbát, aby porosty nebyly nepřiměřeně poškozovány zvěří
- Povinnost provádět preventivní opatření proti vzniku požárů, odstraňovat a zmírňovat následky kalamit

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Plánování hospodaření

Předpoklad trvale udržitelného hospodaření v lese

- Plánování rámcové (oblastní plány rozvoje lesů)
- Plánování podrobné (lesní hospodářské plány, lesní hospodářské osnovy)

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Lesní hospodářský plán

- Nástroj vlastníka lesa
- Nechávací jej zpracovat povinně vlastníci na 50 ha, může zpracovávat pouze držitel licence
- **Závazná ustanovení LHP**
 1. **Maximální celková výše těžeb**
 2. **Minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu**
 3. **Minimální plošný rozsah výchovných zásahů v porostech do 40 let věku (stát a obce)**
- Ostatní ustanovení LHP jsou doporučující

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Lesní hospodářská osnova

- Jejich zpracování zajišťuje **stát na své náklady**
- **Závazná ustanovení LHO**
 1. **Maximální celková výše těžeb (pro všechny)**
 2. **Minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu (pro vlastníka nad 3 ha)**
- Ostatní ustanovení LHO jsou **doporučující**
- Závazná ustanovení se stávají **závaznými po protokolárním převzetí LHO vlastníkem**
- Převzetí LHO **není povinné**

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Zajištění odborné úrovně hospodaření

- Licence v lesním hospodářství
- Odborný lesní hospodář

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Odborný lesní hospodář

- Povinnost vlastníků lesa zajišťovat hospodaření v lese vždy v součinnosti s **odborným lesním hospodářem**
- OLH má poradní funkci, odpovídá vlastník
- Činnost OLH hradí vlastník, do 50 ha může hradit činnost OLH stát

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Podpora hospodaření

Stát podporuje hospodaření v lesích:

- **Finančními příspěvky**
- **Službami**

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Finanční příspěvky

Demonstrativní výčet podporovaných činností je obsažen § 46 lesního zákona

Na poskytnutí příspěvku není právní nárok

Pravidla pro poskytování finančních příspěvků jsou stanovena **v nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti**

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Služby

- velkoplošné ochrany lesů proti hmyzím škůdcům
- velkoplošné chemické meliorace a hnojení lesů
- prevence a ochrany lesů před požáry
- hubení komárů na pozemcích určených k plnění funkcí lesa v místech, kde orgány hygienické služby potvrdí jejich hrozící kalamitní výskyt
- monitoring a prognózování výskytu a vývoje škodlivých činitelů
- poradenská činnost a zvyšování odborné úrovně vlastníků lesů a odborných lesních hospodářů

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Státní správa v lesním hospodářství

Státní správa lesů

- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností (Vojenský lesní úřad)
- Krajské úřady (Vojenský lesní úřad)
- Ministerstvo zemědělství
- Národní parky – správy NP a Ministerstvo životního prostředí

Státní správa plnicí zvláštní úkoly

- Ministerstvo životního prostředí (vrchní státní dozor)
- ČIŽP (zákon č. 282/1991 Sb.)
- Lesní stráž (obecné užívání lesů)

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Delikty a sankce

Přestupky

- Napomenutí
- Pokuta do 15.000,- Kč

Jiné správní delikty

- Pokuta do 1.000.000,- Kč (2.000.000,- Kč)

Pokuty podle jiných právních předpisů

- 10.000.000,- Kč (zákon o ČIŽP)
- Pokuta do 2.000.000,- Kč (zákon č. 114/1992 Sb.)

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Pokuty podle zákonu č. 282/1991 o ČIŽP a její působnosti v ochraně lesa

ČIŽP uloží pokutu až do výše 5 000 000 Kč právnickým nebo fyzickým osobám, které svým jednáním nebo opomenutím ohrozí nebo poškodí životní prostředí v lesích tím, že:

- a) neoprávněně používají lesní půdu k jiným účelům než pro plnění funkcí lesů,
- b) při zpracování lesního hospodářského plánu a jeho realizaci ohrozí životní prostředí, popřípadě způsobí jeho poškození,
- c) vlastním zaviněním vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů,
- d) neplní opatření uložená orgány životního prostředí podle zvláštních zákonů a tohoto zákona,
- e) neplní povinnosti stanovené zvláštním právním předpisem.

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Tresty podle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

§ 295 Poškození lesa

- (1) Kdo, byť i z nedbalosti, těžbou lesních porostů nebo jinou činností provedenou v rozporu s jiným právním předpisem způsobí, byť i připojením k již existující holině, vznik holé seče nebo způsobí závažné poškození lesa na celkové větší ploše lesa nebo proředí lesní porost pod hranici zakmenění stanovené jiným právním předpisem na celkové větší ploše lesa, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 opětovně, nebo vznikne-li těžbou nebo jinou činností uvedenou v odstavci 1 holá seč nebo proředění na celkové značné ploše lesa.

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Práva a povinnosti nevlastníků lesa

- Právo každého na volný přístup do lesa na vlastní nebezpečí
- Právo sbírat lesní plody a suchou na zemi ležící klest
- Zákaz oplocování lesa z vlastnických důvodů
- Omezení organizovaných a hromadných sportovních akcí
- Povinnost vlastníků nemovitostí ležících mimo les zajistit jejich ochranu

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Vstup na vlastní nebezpečí X preventivní povinnost

„Vlastník lesa nemůže odpovídat za každou škodu na zdraví a majetku osob, které do lesa vstupují, neboť je vyloučeno, aby měl pod plnou kontrolou stav veškerého porostu v lese. Ustanovení § 19 odst.1 lesního zákona ovšem zároveň nevylučuje, aby odpovědnost vlastníka lesa za škodu byla založena tam, kde s přihlédnutím ke konkrétním poměrům a okolnostem lze vyžadovat jistou intenzitu péče o lesní porost a předvídavost vlastníka vzhledem ke hrozícím rizikům.“

(rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.2.2013 sp. zn. 25 Cdo 3354/2011)

Povinnosti obce jako vlastníka lesa podle lesního zákona

Ochrana nemovitostí X preventivní povinnost

„Právní povinnost uložená vlastníku ohrožené nemovitosti se bude uplatňovat výjimečně a bude směřovat jen k odvrácení akutní hrozby vzniku škody což se týká nejen základu této právní povinnosti ale i jejího rozsahu (zákon ukládá provedení jen nezbytně nutných opatření). Nemůže jít o právní povinnost k provedení takových opatření, která jsou obsahem prevenční povinnosti vlastníka lesa. V rámci této právní povinnosti se nepřenáší na vlastníka ohrožené nemovitosti prevenční právní povinnost vlastníka lesa.“

(rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9.1.2012 sp. zn. 21 Co 576/2011)

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Každý les (i les mimo ZCHÚ a území NATURA 2000 je předmětem zájmu orgánů ochrany přírody

Každý les je významný krajinný prvek!

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Významné krajinné prvky

K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, je zapotřebí **závazné stanovisko orgánu ochrany přírody**.

Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody je zapotřebí ke schválení LHP a LHO, k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest a svážnic a lesních melioračních systémů.

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Zvláštní ochrana přírody - územní ochrana

Zvláště chráněná území velkoplošná:

1. Národní parky
2. Chráněné krajinné oblasti

Zvláště chráněná území maloplošná

3. Národní přírodní rezervace
4. Přírodní rezervace
5. Národní přírodní památky
6. Přírodní památky

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Zvláště chráněná území (ZCHÚ)

- Vyhlášují se právním předpisem
- Na území ZCHÚ je provádění některých činností zcela zakázáno nebo je možné je provádět jen za určitých podmínek popř. jen se souhlasem orgánu ochrany přírody:
 1. **Základní ochranné podmínky** (zákon č. 114/1992 Sb.)
 2. **Bližší ochranné podmínky** (předpis, kterým se příslušné ZCHÚ vyhláší)
- **Plán péče** (pro vlastníky lesů v ZCHÚ je nezávazně závazný)

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

NATURA 2000 = celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat typy evropských stanovišť a stanoviště evropsky významných druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit

Směrnice Rady č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků

Směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

NATURA 2000 na území České republiky:

1. **vymezené ptačí oblasti**
2. **vyhlášené evropsky významné lokality**

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Ptačí oblasti

- jsou vyhlášovány nařízením vlády (dosud 41 ptačích oblastí)
- ve vyhlášovacím nařízení vlády mohou být stanoveny činnosti, ke kterým je zapotřebí souhlas orgánu ochrany přírody
- o způsobu hospodaření v ptačích oblastech lze s vlastníkem či nájemcem uzavřít smlouvu

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Ochrana evropsky významných lokalit (EVL)

Zajištění ochrany EVL

- a) EVL, které jsou součástí ZCHÚ
- b) EVL, které dosud nejsou chráněny

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Zajištění ochrany EVL, které jsou součástí ZCHÚ

Ochrana prostřednictvím základních a bližších ochranných podmínek existujících ZCHÚ

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Zajištění ochrany EVL, které nejsou součástí ZCHÚ

1. **Obecný ochranný režim**
2. **Vyhlášení ZCHÚ**
3. **Smluvní ochrana**

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Obecný ochranný režim EVL

- Evropsky významné lokality jsou chráněny před poškozováním a ničením
- Využívají se pouze tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení evropských stanovišť anebo stanovišť evropsky významných druhů vyžadujících územní ochranu tvořících jejich předmět ochrany a aby nebyla narušena jejich celistvost

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Obecný ochranný režim EVL

- K zásahům, které by mohly vést k takovým nežádoucím důsledkům, si musí ten, kdo tyto zásahy zamýšlí, předem opatřit souhlas orgánu ochrany přírody
- Souhlas může udělit orgán ochrany přírody pouze v případě, že bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je EVL určena, ani nedojde k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování druhů, k jejichž ochraně je EVL určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné z hlediska účelu zákona
- Souhrny doporučených opatření pro EVL

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Smluvní ochrana

1. Smlouvy nahrazující vyhlášení ZCHÚ (smluvní ochrana v užším smyslu)
2. Smlouvy o způsobu hospodaření v ZCHÚ a ptačích oblastech (smluvní ochrana v širším smyslu)

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Pravidla společná pro EVL a ptačí oblasti

Hodnocení vlivu koncepcí a záměrů na EVL a ptačí oblasti

- a) Oznámení koncepce nebo záměru
- b) Odůvodněné stanovisko
- c) Nelze-li vyloučit významný vliv, posouzení podle zákona č. 100/2001 Sb.

V případě LHP a LHO je zhodnocení provedeno v závazném stanovisku orgánu ochrany přírody

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Náhrada újmy

Vlastník a nájemce lesního pozemku (zemědělské půdy a rybníka s chovem ryb nebo vodní drůbeže) má **nárok na náhradu újmy** vzniklé nebo trvajících v důsledku

- omezení vyplývajícího z části třetí až páté zákona č. 114/1992 Sb. včetně prováděcích právních předpisů nebo rozhodnutí vydaného na jejich základě
- omezení vyplývajícího z opatření v plánech ÚSES
- omezení vyplývajícího z rozhodnutí, závazného stanoviska nebo souhlasu vydaného podle zákona č. 114/1992 Sb.

Povinnosti vlastníka lesa v ZCHÚ nebo na území NATURA 2000

Náhrada újmy

Nárok na finanční náhradu trvá i v případě převodu nebo přechodu vlastnického práva nebo práva nájmu.

Nárok na finanční náhradu zaniká, pokud uplatnění nároku nebylo příslušnému orgánu ochrany přírody doručeno do 3 měsíců od skončení kalendářního roku, v němž újma vznikla nebo trvala.

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Kritéria významná pro výběr formy:

- Velikost lesního majetku obce
- Velikost obce
- Hospodářská využitelnost lesního majetku
- Převažující funkce lesa
- Struktura lesního majetku

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Možnosti postupu:

- Zcizení lesního majetku mimo majetkovou sféru obce
- Hospodaření na lesním majetku

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Zcizení lesního majetku

- **Není příliš obvyklé, zpravidla se postupuje opačně**
- **Jde vždy o převod nemovitosti**
- **Povinnost předchozího zveřejnění záměru (§ 39 zákona o obcích)**
- **Maximalizace zpeněžení (zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách)**
- **Směna pozemků**

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Hospodaření na lesním majetku

- Hospodaření bez zapojení třetí osoby
- Hospodaření se zapojením třetí osoby

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Hospodaření bez zapojení třetí osoby

- hospodaření je zajišťováno prostřednictvím vlastních zaměstnanců (např. formou organizační složky), popř. dodávkou jednotlivých činností třetími osobami
- není nutno vytvářet právní titul pro hospodaření v lese
- práva a povinnosti vznikají přímo obci
- odpovědnost za dodržování právních předpisů při hospodaření v lesích nese obec (včetně odpovědnosti v majetkové oblasti)
- povinnost postupovat podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Hospodaření se zapojením třetí osoby

A. Hospodaření se zapojením osoby ovládané obcí

- zajištění hospodaření v lese prostřednictvím příspěvkové organizace zřízené obcí
- zajištění hospodaření v lese prostřednictvím obchodní společnosti (s.r.o., a.s.) založené obcí

B. Hospodaření se zapojením osoby jiného typu

- smlouva o zajištění hospodaření se třetí, na obci nezávislou osobou
- zajištění hospodaření prostřednictvím lesního družstva, či jiné formy sdružení vlastníků lesů
- pacht lesa třetí nezávislé na obci nezávislé osobě

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Hospodaření se zapojením právnické osoby ovládané obcí

- Právnická osoba může zajišťovat dodávku prací (méně časté a nepohodlné s ohledem na pravidla pro zadávání veřejných zakázek) nebo může zajišťovat komplexní hospodaření (správu) v lese (častější a obecně výhodnější)
- Ve druhém případě je nutno poskytnout právnické osobě komplexní soukromoprávní titul pro hospodaření

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Hospodaření se zapojením právnické osoby ovládané obcí

- **Vlastnické právo** (zpravidla politicky riskantní a finančně náročné)
- **Pacht** (§ 58 lesního zákona: „*Práva a povinnosti vlastníka lesa podle tohoto zákona má nájemce, popřípadě podnájemce lesa, pokud smlouva mezi vlastníkem a nájemcem nebo smlouva mezi nájemcem a podnájemcem výslovně nestanoví jinak*“)

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Hospodaření prostřednictvím příspěvkové organizace

- potřeba vytvořit právní titul pro hospodaření v lesích (vlastnictví, pacht)
- není nutno zveřejnit záměr podle § 39 zákona o obcích
- není třeba základní kapitál
- účinná kontrola ze strany obce
- vyšší míra závislosti na orgánech obce
- povinnost postupovat podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Hospodaření prostřednictvím obchodní společnosti

- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- připadá v úvahu jen s.r.o. a a.s. (zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů)
- potřeba právního titulu (vlastnictví, pacht)
- vyšší míra autonomie
- účinná kontrola ze strany obce
- základní kapitál
- povinnost postupovat podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách vzniká jen společnostmi založenými za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Smlouva o zajištění hospodaření se třetí osobou

- vysoká míra smluvní autonomie (lze sjednat rozsah od jednotlivých lesnických činností, např. funkce OLH, až po komplexní dodávku (model LČR))
- omezená možnost ovlivnit postup smluvního partnera (zvláště při chybně formulaci smlouvy)
- obtížná kontrolovatelnost
- práva a povinnosti vznikají přímo obci
- obec je nositelem odpovědnosti
- obec je vlastníkem plodů a užitků
- odpadají zakládací vícenáklady
- při výběru je nutno postupovat podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Zajištění hospodaření formou sdružení

V úvahu připadají zejména:

- **dobrovolné svazky obcí**
- **obchodní společnosti (s.r.o. a a.s.)**
- **družstva**

- nutnost vytvoření právního titulu (vlastnictví, pacht)
- snížení nákladů
- posílení výnosové vyrovnanosti
- možnost využití synergických obchodních efektů

Zhodnocení různých forem správy lesního majetku z hlediska obce jako vlastníka lesa

Hospodaření formou pachtu třetí osobě

- práva a povinnosti vlastníka lesa přechází na nájemce
- nízké náklady
- předchozí zveřejnění záměru
- obtížná kontrolovatelnost
- omezená možnost ovlivnit postup smluvního partnera (zvláště při chybně formulaci smlouvy)
- vyšší míra rizika

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Základní povinnosti obce

- využívat majetek účelně a hospodárně v souladu se zájmy obce a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti
- pečovat o zachování a rozvoj majetku
- chránit majetek před zničením, poškozením, odcizením, zneužitím a před neoprávněnými zásahy
- včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení, trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Nakládání s nemovitým majetkem obce

- záměr prodat, směnit nebo darovat nemovitý majetek, pronajmout jej nebo poskytnout jako výpůjčku musí být po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce zveřejněn vyvěšením na úřední desce obecního úřadu
- zveřejnění musí být potvrzeno določkou na následném právním jednání
- neplatí pro zcizení, pronájem nebo výpůjčku právníckým osobám **zřízené** obcí (splňují jen příspěvkové organizace)

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Nakládání s nemovitým majetkem obce

- cena při převodu nemovitého majetku obce se sjednává zpravidla ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, nejde-li o cenu regulovanou státem.
- odchylka od ceny obvyklé musí být zdůvodněna
- nedodržení má za následek jednak neplatnost smlouvy pro rozpor se zákonem

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Nakládání s nemovitým majetkem obce

- o zcizení nemovitého majetku obce, jakož i o peněžitých i nepeněžitých vkladech do právnických osob, rozhoduje zastupitelstvo
- o nájmu a pachtu rozhoduje rada obce, popř. starosta.
- právní jednání, která vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, jsou bez tohoto schválení neplatná

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Nakládání s nemovitým majetkem obce

- o zcizení nemovitého majetku obce, jakož i o peněžitých i nepeněžitých vkladech do právnických osob, rozhoduje zastupitelstvo
- o nájmu a pachtu rozhoduje rada obce, popř. starosta
- právní jednání, která vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, jsou bez tohoto schválení neplatná

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Nakládání s majetkem právnické osoby založené či zřícené obcí – obecná pravidla

- kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí.
- platí vyvratitelná domněnka, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky

Odpovědnost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Nakládání s majetkem právnické osoby založené či zřízené obcí – zvláštní pravidla pro obchodní korporace

- člen orgánu obchodní korporace má povinnost jednat pečlivě, s potřebnými znalostmi a s péčí řádného hospodáře.
- pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná „ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.“

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Nakládání s majetkem právnické osoby založené či zřícené obcí – zvláštní pravidla pro obchodní korporace

- při posouzení, zda člen orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy přihlédne k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace
- důkazní břemeno nese člen orgánu

Odpovědnost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Nakládání s majetkem právnické osoby založené či zřízené obcí – zvláštní pravidla pro obchodní korporace

- zvláštní pravidla pro uzavírání smluv a pro střet zájmů
- možný překryv s § 83 odst. 2 zákona o obcích: „Člen zastupitelstva obce, u něhož skutečnosti nasvědčují, že by jeho podíl na projednávání a rozhodování určité záležitosti v orgánech obce mohl znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci (střet zájmů), je povinen sdělit tuto skutečnost před zahájením jednání orgánu obce, který má danou záležitost projednávat.“

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Odpořvednost za škodu a újmu

Podmínky vzniku odpořvednosti:

- **Porušení povinnosti**
- **Vznik škody**
- **Příčinná souvislost mezi oběma**
- **Zavinění**

Odpoř�dnost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Odpoř�dnost za škodu a újmu

Zavinění se presumuje („Způsobí-li škůdce poškozenému škodu porušením zákonné povinnosti, má se za to, že škodu zavinil z nedbalosti.“ - § 2911 občanského zákoníku)

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Odpořvednost za škodu a újmu

Náhrada škody:

- Preferuje se uvedení do původního stavu před peněžitou náhradou
- Právo soudu stanovit výši škody, tam, kde ji nejde přesně určit
- Moderační právo soudu (možnost snížit náhradu)

Odpovědnost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Odpovědnost za škodu a újmu u obchodních korporací

Kdo porušil povinnost péče řádného hospodáře:

- vydá obchodní korporaci prospěch, který v souvislosti s takovým svým jednáním získal, popř. jej nahradí v penězích
- nahradí korporaci újmu, pokud porušením péče řádného hospodáře vznikla

Odpovědnost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Odpovědnost za škodu a újmu u obchodních korporací

- újmu musí nahradit i ten, kdo obchodní korporaci ovládá a pomocí svého vlivu rozhodujícím významným způsobem ovlivní chování obchodní korporace k její újmě

Odpovědnost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Ručení

- nenahradil-li člen voleného orgánu právnické osobě škodu, kterou jí způsobil porušením povinnosti při výkonu funkce, ačkoli byl povinen škodu nahradit, ručí věřiteli právnické osoby za její dluh v rozsahu, v jakém škodu nenahradil, pokud se věřitel plnění na právnické osobě nemůže domoci
- rozšířené ručení u členů orgánů obchodních korporací a u tzv. vlivných osob

Odpořvednost vedení obce při nakládání s lesním majetkem

Trestněprávní odpořvednost

- porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220 trestního zákoníku) – minimální výše škody je 25.000 Kč
- porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti (§ 221 trestního zákoníku) – minimální výše škody je 500.000 Kč

Spolupráce obcí ve vztahu k jejich lesnímu majetku

Hlavní výhody spolupráce při hospodaření v lese

- zajišťuje pravidelný nebo alespoň pravidelnější výnos z majetku (trvalost a vyrovnanost produkce)
- zabezpečuje vyšší odbornou úroveň hospodaření
- zjednodušuje lesnické hospodaření
- usnadňuje nebo zcela odstraňuje administrativní zatížení vlastníků vyplývajících z vlastnictví lesa
- poskytuje možnost lepšího zpeněžení dříví a jiných lesních produktů při prodeji

Spolupráce obcí ve vztahu k jejich lesnímu majetku

Možné formy spolupráce

- Omezení vyplývající ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (spolupráce mezi obcemi nemůže mít formu spolku nebo smlouvy o společnosti)
- Omezení vyplývající ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (obec může zakládat kapitálové obchodní společnosti a ústavy podle občanského zákoníku a může se s jinými osobami stát účastníkem (společníkem) na činnostech jiných osob, zejména obchodních společností nebo obecně prospěšných společností)

Spolupráce obcí ve vztahu k jejich lesnímu majetku

Možné formy spolupráce

- dobrovolný svazek obcí
- společnost s ručením omezeným
- akciová společnost
- družstvo

Nová úprava kácení dřevin mimo les

Ochrana dřevin rostoucích mimo les = dřeviny (stromy a keře) rostoucí mimo pozemky určené k plnění funkcí lesa

- Zákaz poškozování a ničení dřevin
- Vlastníci jsou povinni o dřeviny pečovat, zejména je ošetřovat a udržovat
- Při výskytu nákazy dřevin epidemickými či jinými jejich vážnými chorobami může orgán ochrany přírody vlastníkům provedení nezbytných zásahů, včetně pokácení dřevin uložit svým rozhodnutím
- Ke kácení dřevin je nezbytné **povolení orgánu ochrany přírody**

Nová úprava kácení dřevin mimo les

Povolení ke kácení

- Povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin
- Povolení se vydává ve správním řízení, na jeho vydání není právní nárok.
- Povolení ke kácení dřevin na silničních pozemcích může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě se silničním správním úřadem a povolení ke kácení dřevin u železničních drah může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě s drážním správním úřadem

Nová úprava kácení dřevin mimo les

Povolení ke kácení

Kompenzace ekologické újmy v případě povolení ke kácení:

Náhradní výsadba s následnou péčí

Odvod do rozpočtu obce

Nová úprava kácení dřevin mimo les

Výjimky z povinnosti kácet pouze na základě povolení:

1. Kácení z pěstebních a zdravotních důvodů nebo k výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů (silniční a drážní pozemky, správa vodních toků). Kácení musí být 15 dní předem oznámeno orgánu OP
2. Kácení, je-li stavem dřevin zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Kácení musí být oznámeno 15 dní po jeho provedení orgánu OP
3. Kácení v případech popsanych ve vyhlášce č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Nová úprava kácení dřevin mimo les

Kácení v případech popsaných ve vyhlášce č. 189/2013 Sb.

Káčet bez povolení lze:

- dřeviny o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí,
- zapojené porosty dřevin, pokud celková plocha kácených zapojených porostů dřevin nepřesahuje 40 m²,
- dřeviny pěstované na pozemcích vedených v katastru nemovitostí ve způsobu využití jako plantáž dřevin,
- ovocné dřeviny rostoucí na pozemcích v zastavěném území evidovaných v katastru nemovitostí jako druh pozemku zahrada, zastavěná plocha a nádvoří nebo ostatní plocha se způsobem využití pozemku zeleň

Platí pouze v případě, že dřeviny nejsou součástí významného krajinného prvku nebo stromořadí.

Právní důsledky vyplývající z vlastnictví lesa pro vedení obce

Martin Flora

AK Pásek, Honěk & partneři

Lidická 57, 602 00 Brno

flora@phpartners.cz